

“Juiste beslissingen op het juiste moment en op het juiste niveau”

Gezamenlijk plan moet leiden tot hogere weerbaarheid bij calamiteiten

Zes waterschappen en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland hebben een Beleidsplan Oefenen opgesteld. Dit plan moet in vier jaar leiden tot een goed geoefende calamiteitenorganisatie. Dit houdt onder meer in dat het opleiden en oefenen voor rampen en calamiteiten structureel in de organisatie wordt ingebed.

— Jaap van Peperstraten

Het gaat om de waterschappen Vallei en Eem, Groot Salland, Veluwe, Rivierenland, Rijn en IJssel, De Stichtse Rijnlanden en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland. Hiermee is een groot deel van het rivierengebied in Nederland afgedekt. Een gebied dat de afgelopen tien jaar enkele keren met calamiteiten (hoogwater) is geconfronteerd. Het Beleidsplan Oefenen is er op gericht dat over vier jaar de geoefendheid van de deelnemende partijen overal op hetzelfde niveau is en de toets der kritiek kan doorstaan.

— Bas de Bruijn, afdelingshoofd van de directie veiligheid van waterschap Rivierenland, was nauw betrokken bij de opzet van het Beleidsplan Oefenen. Volgens hem berust het plan op drie pijlers. “De wetgever vraagt dat een organisatie die met rampen of calamiteiten te maken kan krijgen, geoefend is, de mate en intensiteit van het oefenen mag niet vrijblijvend zijn en als derde moet je ook de kwaliteit van het oefenen kunnen beoordelen. Die kwaliteit wordt vastgesteld via beoordelingen.”

— Aanvankelijk waren het alleen die vier Gelderse waterschappen die via het zogenoemde directeurenoverleg in 2002 besloten om gezamenlijk een calamiteitenzorgsysteem op te zetten. Besloten werd dat er uit de vier waterschappen een werkgroep

moest komen die dit moest gaan trekken. Al gauw sloten Stichtse Rijnlanden en Groot Salland zich daar bij aan. Door gezamenlijk een calamiteitenzorgsysteem op te zetten, hoefde niet elke partij zelf het wiel uit te vinden en werd de herkenbaarheid vergroot. Men wist van elkaar hoe een calamiteitenbestrijdingsplan er uit zag.

— Deskundige bureaus

— Bas de Bruijn: “De werkgroep heeft nu een calamiteitenzorgsysteem opgeleverd, een calamiteiten(bestrijdings)plan en een communicatieplan. Het Beleidsplan Oefenen is een onderdeel van het calamiteitenzorgsysteem. Voor het opstellen van dat plan heeft zich ook Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland bij de werkgroep aangesloten. Bij de opzet hebben wij twee bureaus ingeschakeld die onder meer bij alle deelnemende partijen de mate van geoefendheid hebben geïnventariseerd. Daaruit bleek dat er onderling behoorlijke verschillen waren. Vanaf het voorjaar van 2005 gaan we planmatig gedurende vier jaar die verschillen opheffen terwijl het niveau over de hele linie omhoog gaat. Door gezamenlijk deskundige bureaus aan te trekken, vielen de kosten per organisatie mee.”

— Voor de uitvoering van het Beleidsplan Oefenen is aan een deskundige collega van één van de deelnemende waterschappen gevraagd om dat verder in te vullen.

Daarmee ontstaat een efficiënte inzet van beschikbare capaciteit, die er ook toe leidt dat collega's van andere waterschappen voor dit doel worden opgeleid. Inmiddels heeft het eerder genoemde directeurenoverleg het Beleidsplan Oefenen goedgekeurd en de verwachting is dat de bestuurlijke goedkeuring in december wordt afgerond. Vanzelfsprekend staat oefenen voor calamiteiten centraal in het plan. “Bij waterschappen werken uitstekende medewerkers, maar sommigen daarvan vallen door de mand zodra er stress in het geding is. Volgens het beleidsplan komen er drie soorten teams die aantoonbaar slagvaardig en efficiënt kunnen optreden en stressbestendig zijn. Het gaat om actieteams, een operationeel team en een beleidsteam. De beoordeling van de oefeningen vindt op teamniveau plaats, niet op individueel niveau.”

— De beoordelaars zijn mensen van andere waterschappen, maar kunnen ook afkomstig zijn van de politie, brandweer, de provincie en van het NIBRA (opleidingsinstituut voor brandweer, politie en geneeskundige hulpverlening). De beoordeling aan de hand van een checklist moet leiden tot een evaluatierapport dat op zijn beurt tot vervolgstappen kan leiden, bijvoorbeeld extra opleiding. Volgend jaar zal gestart worden met interne oefeningen voor de actieteams. Het operationele team zal dan fungeren als

Oefenen is niet een vrijblijvende zaak, maar wettelijk verplicht

Waterschappen kunnen het oefenen voor calamiteiten niet links laten liggen. In het recent uitgebrachte Beleidsplan Crisisbeheersing van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben de waterschappen een grotere rol gekregen in het nieuw te vormen regionaal crisisbestuur. Daarnaast speelt het zorgplichtartikel in de Waterschapswet een belangrijke rol en bevat de vernieuwde Waterstaatwet 1900 een wettelijke verplichting tot oefenen. Ook de nieuwe Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding geeft uitgebreidere bepalingen ten aanzien van opleiden en oefenen.

beoordelaar. In de jaren daarna zullen het operationele team en een beleidsteam zelf ook moeten gaan oefenen. Hoe verder in het vierjarige traject, hoe meer de politie en brandweer deelnemen aan de oefeningen.

— Taakvervulling

— “Over het geheel genomen kun je zeggen dat de juiste beslissingen op het juiste moment en op het juiste niveau moeten worden genomen. Hoe reageert de telefonist op het eerste telefoontje van een calamiteit? Dat geldt ook voor diegene die 's nachts in z'n eentje dienst heeft. Aan de andere kant: ook bestuurders moeten hun rol goed vervullen. De dijkgraaf moet niet op de stoel van de operationeel leider gaan zitten, want dan zit hij andermans werk te doen. Zijn taak is het om de bestuurlijke component goed in te vullen, dus goede afstemming met de bestuurlijke regio verzorgen en invloed uitoefenen op het juiste niveau. Daarnaast mag van de operationele leider worden verwacht dat hij zijn taak in tactisch opzicht prima weet te vervullen en weet welke vragen hij naar boven of naar beneden moet doorspelen.”

— De Bruijn wijst er op dat dit soort taakverdeling en taakvervulling niet altijd vanzelf goed gaat. Daarom zijn er oefeningen nodig, ook om het verloop van medewerkers op te vangen. In ieder geval heeft het hoogwater in 1995 aangetoond dat het geen

moeite kost om waterschapsmensen te mobiliseren. “Het probleem ligt juist aan de andere kant. Op een gegeven moment moet je mensen naar huis sturen, gewoon om te gaan slapen zodat ze de volgende dag weer fit zijn. Maar dat moet je wel twee keer vertellen voordat daar gehoor aan gegeven wordt. Overigens bleek vorig jaar tijdens de droge zomer dat de structuur voor een calamiteitenorganisatie ook bij langdurige droogte kan werken.”

— Het is niet de bedoeling dat het Beleidsplan Oefenen bij een éénmalige exercitie blijft. “Als we over vier jaar gaan evalueren, zullen er zeker verbeterpunten aan het licht komen waar verder aan gewerkt moet worden. Daarnaast is bij de start van dit traject afgesproken dat het op te leveren plan ook buiten de deelnemende partijen van nut moest kunnen zijn. Collega-waterschappen of de Unie kunnen zo over dit plan beschikken als ze het willen hebben. Dat geldt ook voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wij denken dat wij een goed product hebben neergelegd dat breed inzetbaar is. De afgelopen periode ben ik trouwens steeds meer tot de slotsom gekomen dat waterschappen op dit terrein professioneel op moeten kunnen treden.”

Informatie

— Nanin Peters

Bijeenkomsten

Praktijkmiddag 'CROW-132 in de praktijk'

Op donderdag 27 januari 2005 organiseert CROW in samenwerking met AVAG, VIANED, Ministerie SZW/Arbeidsinspectie, VBKO, gemeente Rotterdam en Bolegbovok dé praktijkmiddag 'CROW-132 in de praktijk'. Deze praktijkmiddag richt zich op het werken in of met verontreinigde grond en verontreinigd (grond)water. Doel van de praktijkmiddag is het uitwisselen van ontwikkelingen, kennis en ervaring op het terrein van werken in of met verontreinigde grond en verontreinigd (grond)water.
Locatie: De Reehorst te Ede.
Datum: 27 januari 2005
Prijs: € 150,- (exclusief BTW).
Meer informatie en aanmelden: www.crow.nl/congressen of congressen@crow.nl of tel. 0318 — 69 53 71.

RIONED-dag 2005

De RIONED-dag is het jaarlijkse evenement voor iedereen die betrokken is bij riolering en water in de stad. Ontwikkelingen in de toekomst worden afgewisseld met direct toepasbare informatie. Parallelsessies zullen kennisuitwisseling bieden voor en door de praktijk. Eén sessie is een mini-training communicatie. De andere sessies zijn zoals gebruikelijk: inleidingen gericht op overdracht van ervaringen en nieuwe inzichten voor de dagelijkse praktijk. Ook Staatssecretaris Van Geel zal spreken op deze dag. Verder zal er aandacht worden besteed aan de beleving van de riolering door allochtonen en te verwachten ontwikkelingen in kosten en financiering.
Locatie: Jaarbeurs te Utrecht
Datum: 27 januari 2005
Prijs: € 150,- voor begunstigers, € 300,- voor niet-begunstigers (exclusief BTW)
Informatie en aanmelden: www.riool.net, 0318 — 631 111, info@rioned.org

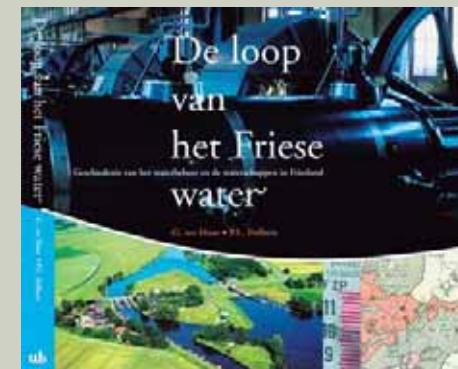
Uitgaven

Duurzame innovatie

Steeds meer bedrijven zijn op zoek naar manieren om de duurzaamheid van hun producten, diensten en de processen

daaromheen te vergroten. Zij zijn daarbij aangewezen op innovatie als middel om de noodzakelijke vernieuwingen te kunnen doorvoeren en zo een meer milieu-, waarde- en mensgerichte organisatie te creëren. Duurzaam innoveren is zodoende meer dan het zoeken naar milieuvriendelijke vernieuwing: het stelt de mens centraal, en daarmee zijn kennis en technologie en de manier waarop deze zijn georganiseerd en ingericht. Om die reden staan in dit boek drie begrippen centraal: duurzaamheid, innovatie én kennis. Kennis speelt een sleutelrol in innoveren (kenniscreatie) en in ontwerpen en organiseren (kennismanagement). Dit inzicht keert terug in de naam van het NIDO-programma 'Kenniscreatie voor duurzame innovatie', dat ten grondslag ligt aan de inhoud van dit boek.
Titel: Organisaties en de dynamiek van kenniscreatie
Auteur: R.J. Jorna, J.M.L. van Engelen, H. Hadders (red.)
Prijs: € 47,50
ISBN 90 232 4035 9

Historie Friese waterschappen

Nog niet eerder was er een boek uitgegeven dat de complete historie van de Friese waterschappen beschrijft. Dit was dan ook de aanleiding voor Gerard ter Haar, oud secretaris-directeur van Wetterskip de Waadkant en Peter Polhuis, huidig secretaris-directeur van Wetterskip Fryslân een boek hierover te schrijven. Het boek heeft de titel 'De loop van het Friese water' meegereggen.

In dit bijna 300 pagina's tellende boek blikken de auteurs terug op het ontstaan van Fryslân en hoe de vorming van polders en de waterschappen tot en met de concentraties in deze provincie is verlopen. Ook worden de meest recente ontwikkelingen

naar het integrale waterbeheer belicht en worden de hedendaagse en toekomstige grote uitdagingen van het waterschap geschetst. Uiteraard komen ook de hoofdtaken van het waterschap (zeedefensie, waterkwantiteit en -kwaliteit) aan bod. De auteurs hebben ernaar gestreefd om zoveel mogelijk onderwerpen die tegenwoordig binnen waterschappen spelen aan bod te laten komen. De teksten zijn voorzien van mooie illustraties.

Wat de schrijvers opmerkelijk vonden tijdens de beschrijving van de waterschaps-historie is dat hedendaagse discussies eigenlijk in het verleden ook al gevoerd zijn. Zo loopt door het hele boek de nauwe verwevenheid van de provincie met de waterschappen. Tot op de dag van vandaag is dat een thema. Ook in discussies die eertijds werden gevoerd over het peilbeheer van de Friese boezem en de grote gemalen (Wouda en Hoogland) tref je elementen aan die nu nog steeds actueel zijn in de in 2005 af te ronden grote studie naar Berging en Afvoer. In de tweede plaats is het aantal waterschappen en polders dat deze provincie gekend heeft opmerkelijk. Het zijn er ruim 1400 geweest. Dat grote aantal is vooral te danken aan het feit dat door de hele provincie een net van boezemvaarten lag. Men had de afvoermogelijkheid 'voor de deur liggen'. Ook opmerkelijk is de gestadige emancipatie van de waterschappen. Het waren eerst hele kleine organisaties die gezagsgetrouw opkeken tegen provinciale bestuurders uit Leeuwarden. In de loop van de tijd zie je steeds meer de ontwikkeling naar zelfstandigheid en professionaliteit. Met als eindstation het huidige Wetterskip Fryslân.

'De loop van het Friese water' wordt uitgegeven door Van Wijnen te Franeker en is vanaf 17 december verkrijgbaar bij de boekwinkels in Friesland (vanaf 20 december verkrijgbaar bij de boekwinkels in de rest van Nederland). Het ISBN nummer van het boek is 9051942745 en het kost € 29,50.

Personalia

Bij Koninklijk besluit is vanaf 1 januari 2005 eervol ontslag verleend aan de heer ing. D.C. Goekoop als dijkgraaf van het waterschap Goeree-Overflakkee.